

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Херсонський державний університет
Комунальний вищий навчальний заклад
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
Всеукраїнська Асоціація
імені Василя Сухомлинського
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Навчально-есетичний комплекс
«Художня школа», м. Херсон
Херсонська обласна бібліотека для дітей
імені Дніпрової Чайки
Опорний заклад – Скадовський навчально-виховний
комплекс «Академічна гімназія»
Скадовської районної ради Херсонської області

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2018 року

У 2-х частинах

ЧАСТИНА I

ХЕРСОН

УДК 37.091.4Сух
С 91

Затвердила вчена рада Херсонського державного університету
(протокол від 26 березня 2018 року № 8)

Затвердила вчена рада КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
(протокол від 3 квітня 2018 року №2)

Редакційна колегія:

Голова:

Зубко А. М. – доктор філософії, професор, ректор КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Члени редакційної колегії:

Андрієвський Б. М. – доктор педагогічних наук, професор;

Кузьменко В. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Слюсаренко Н. В. – доктор педагогічних наук, професор;

Федяєва В. Л. – доктор педагогічних наук, професор;

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, доцент;

Комінарець Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Кохановська О. В. – кандидат педагогічних наук.

С 91 **Нова українська школа – діалог з В. О. Сухомлинським :**
матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
(25 квітня 2018 року, м. Херсон) : в 2 ч. / за заг. ред.
А. М. Зубка, В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. – Херсон :
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. –
Ч. I. – 209 с.

Збірник містить статті учасників конференції, присвячених осмисленню, розвитку, використанню в побудові Нової української школи наукової спадщини видатного українського вченого Василя Олександровича Сухомлинського.

Конференція «Нова українська школа – діалог з В. О. Сухомлинським» проводиться в межах Всеукраїнського освітнього форуму, присвяченого актуальним питанням сучасної освіти, який включено до програми заходів ЮНЕСКО щодо відзначення 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського.

УДК 37.091.4Сух

Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів несуть автори. Статті надані в авторській редакції.

© КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018

До 100-річчя
від дня народження
В. О. Сухомлинського



Вітання

учасникам Всеукраїнського освітнього форуму

**«Нова українська школа –
діалог з В. О. Сухомлинським»**

**Вельмишановні учасники форуму,
дорогі гості Херсонської академії неперервної освіти!**

Щиро вітаю вас з початком роботи Всеукраїнського освітнього форуму «Нова українська школа – діалог з В. О. Сухомлинським», який приурочений до 100-річчя від дня народження цього визначного педагога.

Поза всяким сумнівом, нинішнє зібрання є подією 2018 року, що сприятиме інноваційному розвитку освітянської діяльності, згуртуванню зусиль у дослідженні актуальних питань теорії і практики Нової української школи, дієвим поштовхом для втілення цікавих ідей, оптимізації нашої спільної діяльності.

Сьогодні, у контексті реформування освіти, входження її у загальноєвропейський та світовий простір постає вимога формування нової особистості – особистості XXI століття: інтелектуально та духовно розвиненої, здатної адаптуватися до будь-якого культурно-політичного соціуму.

Світло своєї душі, серця Василь Олександрович Сухомлинський, відомий педагог і дитячий письменник, віддавав широкому колу людей: землякам, колегам-учителям, а головне – дітям.

Це було справою усього його життя, він писав: «Дати дітям радість праці, радість успіху у навчанні, збудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності – це перша заповідь виховання. У наших школах не повинно бути нещасливих дітей, душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здібні.

Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для переборення труднощів, бажання вчитися».

Переконаний, що робота форуму, інноваційний досвід, творчі надбання учасників, здобутки освітньої практики, пропозиції та рекомендації, сприятимуть успішному реформуванню освіти.

Усім учасникам висловлюю глибоку вдячність за самовіддану працю, навчання та виховання підростаючого покоління – творців майбутнього нашої країни.

З повагою

Ректор КВНЗ «Херсонська
академія неперервної освіти»

А. М. Зубко

**НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ
З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ**

Зміст

Біла Л. В., Дичок С. М. Формування ключових компетентностей школярів Нової української школи у світлі педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.....	5
Богомолова М. Ю. Соціально-педагогічна взаємодія з педагогічно занедбанними дітьми в дитиноцентричній концепції В. О. Сухомлинського ..	10
Бурячок Г. А. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського у міжнародному вимірі	14
Василенко Н. А. Спадщина В. О. Сухомлинського у міжнародному вимірі. 22	
Вербій І. В. Реалізація ідей В. О. Сухомлинського щодо розвитку соціокультурної складової освіти майбутніх фахівців.....	31
Галицька Н. Є. Формування умінь учнів на уроках природничих дисциплін за педагогікою В. О. Сухомлинського	34
Голобородько Є. П. Питання сімейного виховання в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського	39
Голуб О. М. Розвиток творчих здібностей особистості на основі педагогічних ідей В. О. Сухомлинського	43
Горобець І. А. Здоров'язбережувальні ідеї в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського	47
Грицишен Л. А. Ідеї В. Сухомлинського та їх реалізація в Новій українській школі	52
Данилова О. І. Використання ідей В. О. Сухомлинського в роботі керівника закладу загальної середньої освіти	57
Дронова Н. В. Споглядання природи В. Сухомлинським як «великої виховательки дитини»	61
Жижко М. О. Досвід В. О. Сухомлинського у формуванні естетичної компетентності молодших школярів	66
Жорова І. Я. Професійні компетентності вчителя Нової української школи у вимірі педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського	70
Кан О. Ю. Ідеї В. О. Сухомлинського щодо підготовки майбутніх філологів 76	
Кенійш Л. Ю. Вивчення та трансформування педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в практику Нової української школи	80
Коваленко О. М. Ідеї гуманізації освіти В. О. Сухомлинського у професійній підготовці майбутніх фахівців залізничного транспорту	84
Колеснік І. М., Сургаєва В. В. Роль бібліотеки в розвитку творчих здібностей обдарованих дітей у спадщині В. О. Сухомлинського	90
Колосова Л. М. Розвиток професійної компетентності педагогів як важлива умова якості освіти	94
Крутоуз Л. В. Соціальні функції освіти та особливості їх реалізації у творчій спадщині В. О. Сухомлинського	99
Куделя О. М., Мовчан Н. А. Експериментальна діяльність навчального закладу як умова для створення успішного освітнього середовища	104
Кузьменко В. В. Нова українська школа – трансформація педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського	107
Кущенко І. В. Поняття контролю та оцінювання навчальних досягнень у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	115
Лозович О. Д., Трубичина Н. В. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського як підґрунтя для розбудови Нової української школи	118

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

Проводяться заходи, які передбачають висвітлення фактів і подій, що свідчать про колективну й індивідуальну боротьбу за незалежність України: «День пам'яті героїв Небесної сотні», «Лінійка до річниці загибелі Воїна-світла Олександра Стрельюка», День гідності і свободи.

У педагогічній системі В. О. Сухомлинського спільна діяльність школи і сім'ї, їх співдружність у вихованні дітей посідає важливе місце. Із цією метою в школі проводимо батьківські конференції, дні відкритих дверей, консультації, індивідуальні бесіди. Їх мета – дати кожному батькові, матері максимум педагогічних знань. Психолог школи Л. М. Яворська підготувала буклет «Поради батькам».

Неабияку увагу В. О. Сухомлинський приділяв екологічному вихованню. Наслідуючи його, педагоги закладу теж не стоять осторонь цієї проблеми.

Досить вдалим засобом екологічного виховання учнів школи є проектна діяльність. Протягом семи років наші вихованці залучені до таких цікавих екологічних проектів, як «Квітуча школа – зелене диво моєї Батьківщини», «Мое рідне село», «Зроби вибір на користь здоров'я», «Допоможемо зимуючим птахам» тощо.

Школа має свої традиції:

- відзначає Шевченківські свята;
- зустрічі з воїнами-афганцями та учасниками АТО;
- святкує День народження школи;
- запрошує шефів на свято до Дня працівників АПК «Шануймо працю хлібороба» тощо.

Під час роботи над удосконаленням навчально-виховного процесу, поліпшенням розумового, морально-етичного, трудового, естетичного виховання школярів колектив закладу використовує спадщину видатного вченого-гуманіста, його досвід практичної діяльності.

Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського й сьогодні залишається джерелом педагогічної мудрості, творчості, насаги. У процесі навчання й позакласної виховної роботи навчальний заклад реалізує головне своє завдання – виховати людину, патріота, справжнього громадянина незалежної України.

*Коваленко О. М.**

ІДЕЇ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

У статті розглядаються ідеї гуманізації освіти В. О. Сухомлинського у професійній підготовці майбутніх фахівців залізничного транспорту. Зазначається важливість гуманізації освіти для підготовки майбутніх

* © Коваленко О. М.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

фахівців в умовах сьогодення. Відзначається позитивна роль гуманізації освіти для всебічного розвитку особистості майбутнього фахівця-залізничника.

Протягом декількох останніх десятиліть суттєвим чином змінюються методи та підходи до підготовки фахівців залізничного транспорту. Відбуваються не лише кількісні, але й якісні зміни в оснащенні як рухомого складу, так і організації його руху. Все це вимагає підготовки фахівців нової генерації, здатних забезпечити ефективне функціонування залізниці та покращити надійність і вчасність перевезень. З одного боку, сучасний фахівець-залізничник не мислиться без відповідної технічної освіти, він повинен володіти також сучасними інформаційними та комп'ютерними технологіями. З іншого боку, на такого фахівця покладається велика відповідальність, що вимагає від нього, крім професійних знань, умінь і навичок, володіння гуманістичним мисленням [12, с. 102].

Ідеї гуманізації освіти знайшли своє відображення в Законі України «Про освіту», де метою останньої визначено всебічний розвиток людини як найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових та фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими працівниками, спеціалістами [2].

Нині втілення ідей гуманізації є невід'ємною частиною вдосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців, в тому числі й залізничного профілю. У цьому контексті в нагоді може стати вивчення історичного досвіду видатних педагогів щодо гуманізації освіти та його імплементація у сучасну систему освіти.

Ідеї гуманізації освіти пронизують спадщину видатного українського педагога В. О. Сухомлинського. Його педагогічні надбання містять наукову і практичну основу для гуманізації освіти. Широкий спектр актуальних проблем, висвітлених у педагогічних працях та втілених у практичну діяльність В. О. Сухомлинським, вивчали багато вітчизняних та зарубіжних учених. Так, проблемі гуманістичної педагогіки В. О. Сухомлинського присвячені дослідження М. Я. Антонця, Л. С. Бондар, А. М. Богуш, М. С. Вашуленка, В. Ф. Деркач, О. Я. Савченко, О. В. Сухомлинської, З. Ю. Ткаченко, С. Г. Мельничука, М. І. Мухіна, В. Іфферта, Х. Франгоса, В. М. Хайруліної, М. Д. Ярмаченка.

Треба зауважити, що провідну ідею гуманізації освіти можна визначити як орієнтацію її цілей, змісту, форм і методів на якнайповніше втілення у кожній особистості людської сутності [6, с. 32]. Гуманізація передбачає ставлення до людини як до суб'єкта, визнання її прав на унікальність – несхожість ні

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

на кого. Концепція гуманної освіти віддає перевагу суб'єкт-суб'єктному навчальному процесу, де той, хто навчається, є активним, ініціативним, готовим до колективної інтелектуальної діяльності, яка може бути досягнута, наприклад, за допомогою проблемно-діалогового викладання. Активність досягається через почуття внутрішньої свободи, через визнання права на вибір. Т. О. Шаргун вважає, що для студента це може бути право на визначення власного темпу навчання, на формування пакета дисциплін з переліку можливих, на участь у всіх доступних видах навчальної, наукової чи іншої творчої діяльності [12, с. 103].

Саме така ідея гуманізації освіти відображається у спадщині В. О. Сухомлинського. Гуманістична основа навчання, на його думку, ґрунтується на положеннях про безумовну неповторність і цінність людини, її індивідуальну свободу й гідність, на створенні умов для всебічного розвитку особистості й щастя кожної людини. Його педагогічне кредо – безмежна любов до дітей («Чим важча дитина, тим більше я її люблю»), педагогічний оптимізм («Кожна дитина хоче бути хорошою, талановитою і повинна бути щасливою»), прогнозування виховання справжньої людини, громадянина, спеціаліста, сім'янина [13, с. 193].

Одним із складників гуманістичної системи В. О. Сухомлинського є вимоги до діяльності вихователів: знати дитину – без знання душі, прагнень, можливостей дитини – виховання сліпе; любити дітей і кожну дитину такою, якою вона є, проєктуючи в ній краще, захищаючи її від лихого, навчаючи бути щасливою; поважати дитину, її гідність, бо кожна дитина неповторна; вірити в дитину, в її талант до певної діяльності, у добре її начало («Вір в людину і вона буде людиною!»); розуміти дитину – «відчуття дитинства», «стати дитиною»; дбайливо ставитися до природи і духовного світу дитини, бо вона – неповторний світ. Не боятися бути ласкавими, душевними, доброзичливими; розвивати почуття власної гідності дитини, піклуватися про її всебічний розвиток; залучати дитину до життя і діяльності інших людей, починаючи з рідних і близьких; мудра влада вихователя над розумом і серцем дитини, її друга й радника, захисника від бід життя, прикладу в житті й діяльності [7; 9; 10].

На думку Я. В. Шведової, основи цих вимог можна перенести на виховання і професійну підготовку кожної людини, творчого спеціаліста і гуманної особистості [13, с. 104]. Услід за Я. В. Шведовою вважаємо, що ідею гуманізації В. О. Сухомлинського можна і потрібно застосовувати в процесі підготовки майбутніх фахівців, зокрема залізничного транспорту.

Аналізуючи науково-педагогічну спадщину В. О. Сухомлинського, можна переконатися, що основою його виховної

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

концепції, стрижнем створеної ним виховної системи є послідовний гуманізм. З постійною думкою про Людину жив і творив народний учитель. Перед ним завжди стояла благородна мета – виховати в людині Людину, звеличити людську особистість у душі дитини і тим самим закласти надійний потенціал її саморозвитку, створити сприятливі умови для її самовираження уже в ранні роки. Про це говорять хоча б створені ним і звернені до дітей афоризми: «Найпрекрасніші і водночас найщасливіші ті люди, які прожили своє життя, турбуючись про щастя інших. Дорожи іменем, честю, гідністю своїх батьків. Живи в світі думок, осягай ідеї, виховуй в собі власну позицію, переконання, погляди» тощо [1, с. 71].

Гуманність В. О. Сухомлинський вбачав також у піклуванні про духовне збагачення дитини, прилучення її до досягнень світової культури, до морального самовдосконалення. З цією метою він у праці «Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості» розробив азбуку моральної культури як зразок високої гуманності. Вона включає ряд норм і правил поведінки, зокрема – роби все так, щоб добрим людям було добре, а злим – нестерпно; плати людям, які дають тобі щастя дитинства, добром; працюючість – твоя честь і доблесть, своєю працюючістю ти примножуєш честь сім'ї, роду і створюєш своє ім'я; будь добрим і чуйним до людей; допомагай слабким і беззахисним; борись зі злом, обманом, несправедливістю. Азбука дає оцінку моральних цінностей, стверджує, що почуття є плоттю і кров'ю моральної переконаності, принциповості, сили духу, «а моральна культура людини характеризується тим, що переконання стають в її житті самостійною духовною силою, яка спонукає до нових моральних вчинків» [7, с. 125].

Д. М. Годлевська у своїй статті «Реалізація гуманістичних ідей В. О. Сухомлинський у практиці підготовки студентів університету» підкреслює, що його невідомий гуманізм йде від народного буття, народних мрій і сподівань. Цей гуманізм оснований на поєднанні загальнолюдських і національних цінностей українського народу і пронизує всю педагогічну систему видатного педагога [1, с. 73]. Саме тому ідеї гуманізму В. О. Сухомлинського мають пронизувати весь процес підготовки майбутніх фахівців, навіть непедагогічного профілю, в тому числі майбутніх залізничників.

Із соціологічного й культурологічного погляду принцип гуманізації освіти передбачає втілення в освітній сфері гуманістичного підходу до розбудови суспільних відносин загалом. Зокрема, у точних науках найкращих результатів досягають ті, хто цікавиться гуманітарними знаннями, тому що специфіка гуманітарного мислення має значні потенційні можливості для розвитку творчих здібностей людини. Потреба в гуманітарному мисленні «виникає саме тоді, коли людина хоче реалізувати свої творчі задуми, вирішити їх або

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

проаналізувати отримані результати» [11, с. 42].

Т. В. Шаргун відмічає, що гуманізація професійної освіти передбачає надання переваги особистісному над вузькопрофесійним. Але це не означає нехтування підготовкою до професійної праці, але вимагає розглядати її крізь призму розвитку особистості. Гуманітаризація освіти забезпечує знання про людину, а гуманізація – моральні й естетичні цінності людини [12, с. 104].

У XXI столітті зміст підготовки майбутнього фахівця залізничного транспорту повинен враховувати людський чинник як один з основних факторів ефективності виробництва та його управління. Тому необхідно використовувати історичний досвід та надбання видатних педагогів для формування нової концепції технічної освіти, яка б містила відчутні аспекти гуманізації підготовки майбутніх фахівців. Нині, як зазначає Т. В. Шаргун, цілком реальних ознак набуває суперечність між усе більш широкою диференціацією видів і функцій професійної діяльності та необхідністю одному й тому самому фахівцеві знати, вміти й мати практичні навички виконання найрізноманітніших функцій, особливо в умовах невеликих приватних підприємств і фірм [там само, с. 105]. Погоджуючись з думкою дослідниці, необхідно додати, що згідно з «Концепцією Державної програми реформування залізничного транспорту» [5], передбачено вдосконалення системи управління персоналом на залізничному транспорті. Це потребує покращення галузевої системи підготовки і підвищення кваліфікації кадрів та системи атестації керівників і фахівців галузі, що, дає змогу не тільки покращити професійну підготовку фахівців, а й застосувати ідеї гуманізації освітнього процесу, які зроблять фахівця залізничної галузі конкурентоспроможним на ринку праці.

Необхідність організації належної психолого-педагогічної й управлінської підготовки майбутніх фахівців, яка повинна здійснюватися на особистісно-орієнтованих засадах, оскільки ринкова економіка вимагає від сучасного фахівця професійної й соціальної мобільності, виконання різноманітного набору функцій, відзначає у своїх дослідженнях щодо підготовки майбутніх інженерів О. А. Ігнатюк [3; 4]. У зв'язку з цим дослідники наголошують на необхідність індивідуалізації підготовки фахівця, яка у свою чергу, вимагає особистісно-орієнтованого змісту освіти, освітніх технологій, педагогічних умов та всієї організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців [3; 4; 12].

Таким чином, гуманізація підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту може включати в себе формування загальнолюдських і професійних цінностей, гуманне ставлення до учасників навчального процесу, що й становить сутність гуманізації освіти за В. О. Сухомлинським.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

Демократизація та гуманізація суспільства, формування порядної, принципової людини-громадянина з високим почуттям відповідальності перед людьми є пріоритетною задачею суспільства, що вимагає відповідних змін у системі професійної підготовки. Тому важливо використовувати досвід педагогів минулого при підготовці майбутніх фахівців, у тому числі й залізничників. Сучасний інженер-залізничник повинен оволодіти не тільки професійними компетенціями, які дозволяють йому якісно виконувати свої функціональні обов'язки, а й набути соціальних навичок, загальнолюдських цінностей, які, без сумніву, узгоджуються з ідеєю гуманізації освіти.

Література:

1. Годлевська Д. М. Реалізація гуманістичних ідей В. О. Сухомлинського у практиці підготовки студентів університету / Д. М. Годлевська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 11 Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: 36. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – № 2. – С. 69-75.
2. Закон України про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Ігнатюк О. Педагогічні умови забезпечення особистісної орієнтації підготовки гуманітарно-технічної еліти / О. Ігнатюк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 62-71.
4. Ігнатюк О. А. Теоретико-методичні основи цілеспрямованої педагогічної діяльності з формування конкурентоздатних майбутніх інженерів в умовах інноваційного розвитку суспільства / О. А. Ігнатюк // Педагогіка вищої школи. – 2010. – № 3. – С. 33-41.
5. Концепція Державної програми реформування залізничного транспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-2006-%D1%80>.
6. Серета В. Ю. До питання про гуманітаризацію і гуманізацію інженерної освіти / В. Ю. Серета, С. С. Теслюк // Інженерна освіта на межі століть: традиції, проблеми, перспективи. – Х.: ХДПУ, 2000. – С. 32-33.
7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5-ти т. – К.: Рад. школа, т. 1, 1976. – 496 с.
8. Сухомлинський В. А. О воспитании / В. О. Сухомлинський. – М., 1975. – 228 с.
9. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані педагогічні твори: в 5 т. – К., 1977. – Т. 3. – С. 5-279.
10. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину / Сухомлинський В. О. // Вибрані твори: в 5 т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т. 2.
11. Товажнянський Л. Особисто орієнтоване проектування системи підготовки національної гуманітарно-технічної еліти / Л. Товажнянський, О. Романовський, О. Пономарьов // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 3. – С. 40-47.
12. Шаргун Т. О. Гуманізація професійної підготовки майбутніх фахівців залізничного транспорту (кінець ХХ – початок ХХІ століття) / Т. О. Шаргун // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 29. – С. 102-108.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

13. Шведова Я. В. Використання педагогічної спадщини О. В. Сухомлинського у професійній освіті сучасних студентів / Я. В. Шведова // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2014. – Вип. XXXV. – С. 190-195.

Колеснік І. М., Сургаєва В. В.*

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

У статті розглядається проблема важливості розвитку творчих здібностей обдарованих дітей. Увага акцентується на ролі бібліотеки у формуванні та розвитку творчих здібностей учнів у вимірі педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.

Розбудова державності в Україні сприяє розвитку нових тенденцій в освіті. Сучасні бібліотеки закладів освіти націлені на виховання творчих особистостей з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей, формування гармонійно розвинутої особистості дитини, набуття нею соціального досвіду. І велике значення тут надається книзі і читанню, вихованню талановитого, компетентного читача. Основними складниками талановитого читача є любов і естетична насолода від читання; радість спілкування з книгою, здатність естетичного сприйняття і високий літературний смак, зацікавленість літературним процесом.

Питання обдарованості стає дедалі актуальнішим сьогодні і це пов'язано насамперед із потребою суспільства в неординарних творчих особистостях, виявленню талановитих та обдарованих юнаків та дівчат, підтримка їх творчого потенціалу. Творча обдарованість – дає змогу успішно розв'язувати творчі завдання, виконувати творчу діяльність більш оригінально, ніж при наявності «простих» творчих здібностей. Бібліотека повинна поставити за мету сприяння розвитку літературної творчості молоді вирішуючи завдання по – виявленню самодіяльних авторів, сприянні у допомозі творчого становлення молоді особистості; організація різних інформаційних заходів, що дають можливість широкого ознайомлення з творчістю користувачів.

Мета статті – розкрити значення бібліотеки у розвитку здібностей творчо обдарованих школярів у світлі педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.

Проблемі розвитку здібностей творчо обдарованих дітей приділяв велику увагу В. О. Сухомлинський, який поняття «обдарованість» розглядав як сукупність природних задатків та інтелектуальних здібностей, що сприяють поглибленому розумінню навколишнього світу, забезпечують високоякісне навчання і творчість учнів [7, с. 306].

* Колеснік І. М., Сургаєва В. В.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА – ДІАЛОГ З В. О. СУХОМЛИНСЬКИМ

Творчість дітей Василь Олександрович Сухомлинський визначав як «... глибоко своєрідну сферу їхнього духовного життя, самовираження і самоутвердження, в якому яскраво виявляється індивідуальна самобутність кожної дитини...» [6, с. 54]. Він глибоко вірив у творчі сили кожного вихованця, був переконаний, що кожна людська особистість неповторна і, що немає людини, яка в належних умовах при вмілому вихованні не виявила б свого самобутнього, неповторного таланту.

В. О. Сухомлинський наголошував, що обдаровані діти виявляють себе ще в ранній дитинстві, але не завжди вони знаходять підтримку у учителів, оскільки виявляють бунтарські нахили і не вписуються в загальноприйняті стандарти [9, с. 303]. Для правильної організації дитячої творчості урахування вікових особливостей має винятково важливе значення. Завдяки творчості збагачується емоційне життя, розкриваються задатки, здібності, нахили особи [там само, с. 278].

У своїх працях видатний педагог В. О. Сухомлинський відзначав, що здібності реалізують функцію відображення і перетворення дійсності в практичній і ідеальній формах. Здібності – одна з базових якостей психіки поряд зі змістовною стороною, що включає знання про об'єктивний світ і переживання. Розвиток здібностей відбувається в процесі життєдіяльності. Джерелом цього розвитку виступає протиріччя між наявним рівнем розвитку здібностей і вимогами діяльності. Людина від природи наділена загальними здібностями. Спеціальні здібності – це загальні здібності, що набули риси оперативності під впливом вимог діяльності [5, с. 66].

Велику роль у формуванні творчої особистості відіграє книга і саме від того, чи прищеплено любов до книги, чи сформовані навички роботи з нею, залежить в подальшому її зацікавленість в знаннях, потреба в самостійному пошуку.

Великий український педагог наголошував на особливості значення книги і читання у розвитку здібностей творчо обдарованих дітей «... Читання як джерело духовного збагачення не зводиться до вміння читати: з цього вміння воно тільки починається... Книга – одне з найважливіших джерел радості мислення, людської гідності» [6, с. 166, 234].

Школа ставить завдання – створити умови для розкриття творчого потенціалу обдарованої дитини. Бібліотека є елементом освітньої сфери, вона здатна активізувати творчий, інтелектуальний ресурс дитини. Взаємодія бібліотекаря і читача – школяра будується на принципах «педагогіки співтворчості», де бібліотеці відводиться активна роль. Робота по розвитку читацьких інтересів та творчих здібностей учнів повинна мати планомірний та системний характер.

Робота по вихованню свідомого читача, дослідника носить системний характер, здійснюється поетапно, безперервно. Із